त्रयस्त्रिंशत्तमः पाठः - https://www.youtube.com/watch?v=Bt4_DsogDtY

१४२. सङ्ख्या-विषये लिङ्ग-भेदः – पुनश्चरणम्

त्रीणि वचनानि सन्ति।
चत्वारः सैनिकाः युध्यन्ते are fighting।
तिस्रः महिलाः जल्पन्ति are chit-chatting।
एकः शिशुः रोदिति। (Note that रोदिति is an uncommon form!)
अहं चत्वारि पुण्यक्षेत्राणि दृष्टवती।
हस्ते पञ्च अङ्गुल्यः भवन्ति।
वृक्षे मर्कट-द्वयम् अस्ति।
(Note that –द्वयम् is added as the 2nd part of a समासः)

अक्षर-रूपेण वाक्यं चिन्तयन्तु -
५ (पाण्डवः अस्ति) --> पञ्च पाण्डवाः सन्ति।
३ (बालिका क्रीडति)।
४ (वेदः) अस्माकं प्रमाणम्।
महिला-२ अस्ति।
(भगवद्गीता) इति १ एव प्रसिद्धा।
५ (भूतम् अस्ति)।
३ (नर्तकी नृत्यति)।

१४३. सङ्ख्या-क्रीडा चतुर्वारं भवति।

कोष्ठके अव्यवस्थित-रूपेण सङ्ख्याः सन्ति।
जन-द्वयं फलकं प्रति गच्छति - एकः पुरुषः, एका महिला च।
शिक्षिका एकां सङ्ख्यां वदति।
जन-द्वयं तस्याः सङ्ख्यायाः अन्वेषणं करोति।
(Note -द्वयम् इति एकवचने एव)
यः वा या वा प्रथमं सङ्ख्यां प्राप्नोति, तस्य तस्याः वा जयः।

१४४. यत्र ... तत्र ... ఎక్కడైతే .... అక్కడ ... wherever ... there ...

अहं यत्र गच्छामि तत्र धन-स्यूतं नयामि।
भवान् यत्र गच्छति, तत्र संस्कृतेन एव वदतु।
माता यत्र यत्र गच्छति, तत्र तत्र सा शिशुं नयति। सा शिशुं गृहे न त्यजति।
भक्तः यत्र देवं पश्यति तत्र श्रद्धया नमति।

यत्र यत्र कोलाहलः भवति तत्र तत्र आरक्षकाः धावन्ति।
यत्र पुष्पं विकसति तत्र भ्रमरः black-wasp आगच्छति।
यत्र आतङ्क-वादः terror भवति, तत्र शान्तिः कथं भवति?
यत्र संस्कृत-गोष्ठी discussion भवति तत्र अहम् अवश्यं/निश्चयेन गच्छामि।

१४५. यत्र अतिवृष्टिः ఎక్కువ వానలు too much of rain भवति तत्र ... - एकः

अभ्यासः
सर्वे छात्राः वाक्यानि वदन्ति।

सुभाषितम्

३३. क्षणशः कणशश्चैव, विद्यामर्थं च साधयेत्।
क्षणत्यागे कुतो विद्या? कणत्यागे कुतो धनम्?॥

पदविभागः - क्षणशः कणशः च एव, विद्याम् अर्थं च साधयेत्।
क्षण-त्यागे कुतः विद्या? कण-त्यागे कुतः धनम्?॥

अन्वयः अर्थः च- (सर्वः जनः) विद्यां क्षणशः క్షణాలుగా by seconds च,

अर्थं कणशः కణాలు కణాలుగా by small pieces च एव साधयेत्।

क्षण-त्यागे క్షణాలను వృథాచేస్తే in giving up seconds कुतः विद्या?

कण-त्यागे in giving up small particles कुतः धनम्?

विद्याग्रहणे कालः बहु सहकरोति। तथा एव धनस्य ग्रहणे कणशः सम्पादनम् आवश्यकम्। यदि विद्यार्थी कालस्य दुरुपयोगं करोति, तर्हि तस्य विद्या नश्यति। तथैव यः कोऽपि लघुकणानां त्यागं करोति चेत् तस्य अर्थस्य अर्जनं न भवति। अतः मनुष्यः प्रतिक्षणं विद्या-सम्पादनं कुर्यात्, प्रतिकणं धन-सम्पादनं च कुर्यात्।

कथा

कश्चन ग्रामः। तत्र एकः युवकः। तस्य नाम दुर्गादासः। सः अतीव बुद्धिमान् आसीत्। एकदा सर्वे ग्रामीणाः रात्रौ/नक्तं निद्रा-मग्नाः आसन्। तदा कुतश्चित् 'चोरः! चोरः!!' इति आक्रोश-ध्वनिः आसीत्। तदा ग्रामीणाः शीघ्रम् उत्थाय, दण्डादिकं కర్ర మొదలైనవి things like stick स्वीकृत्य, ध्वनेः दिशां प्रति आगतवन्तः। तत्र दुर्गादासं दृष्ट्वा ते

पृष्टवन्तः यत् 'चोरः कुत्र अस्ति?' इति। तदा दुर्गादासः एकं न्यग्रोध-वृक्षं మర్రి చెట్టు banyan tree दर्शितवान्।

तदा सर्वे ग्रामीणाः न्यग्रोध-वृक्षं परितः around तथा स्थितवन्तः, यथा तत्र विद्यमानः चोरः कुत्रापि गन्तुं न शक्नोति। चन्द्रप्रकाशे कोऽपि चोरः न दृष्टः, परन्तु वृक्षस्य मूले कश्चन व्याघ्रः పులి tiger आसीत्। सः व्याघ्रः ततः कथमपि पलायितुम् इष्टवान्। तदा कश्चन उक्तवान् यत् 'कतिपयदिनपूर्वम् एषः व्याघ्रः एकं जनं मारितवान्! अपरः व्रणितः/क्षतगात्रः अभवत्। अतः एषः व्याघ्रः मारणीयः చంపబడవలెను to be killed एव!' इति।

तदा सर्वे व्याघ्रं+परितः పులి చుట్టూ around the tiger स्थित्वा, आयुधैः तं व्याघ्रं सम्यक् ताडितवन्तः। तथा ताडितवन्तः यथा व्याघ्रः उत्थाय धावितुम् अशक्तः अभवत्। तत्र एव व्याघ्रः मृतः अभवत्।

तदा ग्रामीणाः दुर्गादासं पृष्टवन्तः यत् 'किं भोः! नर-मांस-भक्षकः man's flesh eater व्याघ्रः आगतवान्। भवान् तु - चोरः चोरः - इति आक्रोशं कृतवान्, किम् एतत्?' इति।

तदा दुर्गादासः उक्तवान् - 'यदि अहं व्याघ्रः, व्याघ्रः इति वदामि, तर्हि भवन्तः सर्वे अपि द्वारं पिधाय మూసి having closed गृहस्य अन्तः तिष्ठन्ति! अतः अहं बुद्धिम् उपयुज्य ఉపయోగించి having used अन्यथा उक्तवान्! अतः एव भवन्तः आयुधानि स्वीकृत्य बहिः आगतवन्तः' इति। तदा ते सर्वे अपि दुर्गादासस्य समय-स्फूर्तिं/समय-प्रज्ञां बहुधा చాలావిధాలుగా in many ways श्लाघितवन्तः పొగిడినారు praised।

Mixed type of exercise for Video 33 –

A. अधः दत्तानां सङ्ख्यानाम् अक्षररूपं लिखन्तु भवन्तः -

1. ४ वेदाः सन्ति।
2. तस्य ३ दूरवाण्यः आवश्यक्यः किम्?
3. तस्य बहूनि वस्त्राणि सन्ति। ततः ३ वस्त्राणि निर्धनस्य+कृते/निर्धनाय सः दत्तवान्।
4. मम सकाशे ३ गलबन्धाः (neck-ties) सन्ति।
5. धनादेश-पुस्तके (in cheque-book) १० पत्राणि इतोऽपि सन्ति।

6. सङ्गणकम् एकं पर्याप्तं खलु? २ सङ्गणक- आवश्यकं किम्?

7. मुख्याः दिशाः ४ भवन्ति - प्राची, दक्षिणा, प्रतीची, उदीची इति। आहत्य १० दिशाः भवन्ति खलु?

8. मम पित्रोः/मातापित्रोः ४ पुत्र्यः, २ पुत्र- च सन्ति।

9. तस्य ३ गृहाणि पूर्वम् एव सन्ति। इदानीं चतुर्थं निर्माति!

B. Write the following expressions in Samskritam –

10. ఎక్కడైతే భ్రష్టాచారం ఉంటుందో, అక్కడ సుఖం ఉండదు. Where ever corruption is there, there is no comfort.

11. ఎక్కడైతే పరమతసహనం ఉంటుందో, అక్కడ శాంతి ఉండును. Where ever tolerance (of other religions) is there, peace is there.

12. అతను ఎక్కడ తక్కువ ధరకు వస్తువు పొందుతాడో, అక్కడే కొంటాడు. Where he gets item at less price, he buys it there only.

13. ఎక్కడ జనాలు గీతను పాడుతారో, అక్కడ నేను ఉంటాను అని కృష్ణభగవానుడు అంటాడు.

'Wherever people sing Gita, I would be there' says Krishna the God.

14. స్వర్గం అంటే ఎక్కడ సుఖం ఉంటుందో, అక్కడే. Paradise means wherever comfort is there, there only.

15. ఎక్కడైతే బాబరు మసీదు కట్టాడో, అక్కడే అంతకు ముందు రామ మందిరం ఉండెను.

Wherever Babar built Masjid, there only there was a Rama Temple before.

16. ఎక్కడ కౌరవ పాండవ యుద్ధం జరిగిందో, అక్కడే ఇప్పుడు కురుక్షేత్రం అనే ఊరు ఉంది.

Where Kaurava Pandava war took place, there only a village named Kurukshetra (is there now).